

Právní normy

Pojem

- státem vydávané nebo uznané a jím chráněná obecně závazné /obecné/ pravidlo chování, zakládající práva nebo právní povinnosti pro účastníky společenských vztahů určitého druhu, které je státem vynutitelné.

Základní rysy

- státně - mocenský charakter
- obecné pravidlo /model, šablona, vzor/
- abstraktní, obecný charakter pravidla
- východiskový prvek systému práva
- je státně - mocenský předpis
- je svým obsahem i konkrétní

Specializace práva - dělba práce mezi právními normami

- diferenciacie /předmětná a funkční/
- konkretizace /detailizace obsahu/
- integrace /zobecňování, právní institut/

Definiční znaky norem

Materiální

1. Normativnost
2. Všeobecná /právní/
závaznost
3. Obecnost
4. Státní donucení
/vynutitelnost/

Formální

1. Pravomoc
2. Forma /určitost,
písemnost/

Právní normativní akt x právní předpis x právní norma

- jeden předpis obsahuje více pr. norem
- jedna norma je obsažena ve více předpisech
- předpis obsahuje jednu pr. normu
- předpis obsahuje nenormativní části

Struktura právní normy

- 1) **Hypotéza** - předpoklady, podmínky, příčiny, důvody dispozice, často právní skutečnosti
- 2) **Dispozice** - vlastní pravidlo chování
- 3) **Sankce** - nepříznivý následek

Hypotéza

- stanovuje předpoklady, podmínky
- obsahuje adresáty normy, objekty, kterých se týká, časovou působnost a právní skutečnosti

hypotéza

- představuje předpoklady a podmínky k realizaci vlastního pravidla chování obsaženého v právní normě
- určuje ty podmínky, za nichž jsou subjekty povinny se chovat dle pravidla stanoveného normou
- obvykle určuje fakta, s nimiž je spjat vznik, změna či zánik právního vztahu
- ...*jestliže*

Dispozice

- vlastní pravidlo chování normy
- z hlediska normotvůrce – příkaz, zákaz, dovolení
- z hlediska adresáta – oprávnění, povinnost
- nesmí chybět – v trestním právu splývá s hypotézou

Dispozice

- představuje vlastní pravidlo chování ve společenských vztazích
- určuje komu a jaké povinnosti či oprávnění vznikají, nastanou-li skutečnosti vyjádřené v hypotéze
- *...pak*

Sankce

- při porušení dispozice
- nepříznivé následky – újma, postih

Sankce

- představuje formu odplaty, postihu, újmy
- nepříznivé důsledky postihují toho, kdo za podmínek stanovených v hypotéze právní normy porušil nebo nesplnil pravidlo dané v dispozici právní normy
- *...jinak*

Logická struktura právní normy

⇒ H

⇒ JESTLIŽE

⇒ D

⇒ PAK

⇒ S

⇒ JINAK

H

Jestliže právnická osoba prodá věc

D

⇒ pak musí být bez vad

S

⇒ jinak musí poskytnout slevu

Jednotlivé typy struktury

- 1) jednočlenná → D
- 2) dvoučlenná → H + D nebo D + S
- 3) trojčlenná → H + D + S
- 4) čtyřčlenná → H + D + D' + S
- 5) normové komplexy

Dle strukturních prvků rozlišujeme:

- **Podmíněné** právní normy – obsahují hypotézu
- **Nepodmíněné** právní normy - neobsahují H

- **Perfektní** právní normy – obsahují sankci
- **Imperfektní** právní normy - neobsahují S

Typy struktury

1) Nepodmíněné právní normy imperfektní

2) Podmíněné	PN	imperfektní
Nepodmíněné	PN	perfektní

3) Podmíněné PN perfektní

4) Podmíněné /s negací D/ perfektní

Vně stojící

5) Normové komplexy (složité normy)

H

Právní úkon

D

musí být učiněn svobodně a vážně, určitě a srozumitelně,

S

jinak je neplatný.

Příklady struktury

- nepodmíněné právní normy imperfektní

- chybí hypotéza a sankce

Čl. 13 Ústavy ČR

Hlavním městem České republiky je Praha. 30

- nepodmíněné právní normy perfektní

- chybí hypotéza

Vlastnoruční závěť musí být vlastní rukou napsána a podepsána, jinak je neplatná.

Příklad struktury

- podmíněné právní normy imperfektní

- chybí sankce

Pokud je účastníkem občanskoprávních vztahů stát, je právnickou osobou.

- podmíněné právní normy perfektní

- nechybí nic

Byla-li ve smlouvě stanovena přesná doba plnění a ze smlouvy nebo z povahy věci vyplývá, že naopožděném plnění nemůže mít věřitel zájem, musí věřitel oznámit dlužníkovi bez zbytečného odkladu, že na plnění trvá; jestliže tak neučiní, smlouva se od počátku ruší.

Druhy hypotéz, dispozic, sankcí

1.) Dle obecnosti dikce, formulace

- relativně **abstraktní**, ³⁰
 - dosažení širší obecnosti
- zákonodárce jimi vytváří větší prostor pro uvážení soudu a dalších orgánů aplikujících právo
- Výhoda: umožňují lepší přizpůsobení
- Nevýhoda: nižší míra právní jistoty pro adresáty
použití tzv. neurčitých pojmů („dobré mravy, poctivý obchodní styk“...)

1) Dle obecnosti dikce formulace

- relativně **konkrétní**, ³¹
 - relativně vysoká míra konkrétnosti
- formulace je velmi konkrétní, obsahuje např. číslovky
- nevytváří prostor pro uvážení při aplikaci
- Vyšší /vysoká/ míra právní jistoty pro adresáty norem

2) Dle *alternativnosti* nebo *kumulativnosti* formulace

- alternativní, ³²
 - umožňuje výběr jedné z několika možností
 - nejčastěji vyjadřovány spojkami „nebo“, „anebo“, „či“, stačí splnit jednu z nich

2) Dle *alternativnosti* nebo *kumulativnosti*

- **kumulativní** ³³

- nutnost splnit všechny podmínky a pravidla obsažené v dané právní normě,
- nejčastěji vyjadřovány spojkami „a“, „i“, „rovněž“, „jakož“ ve slučovacím významu

3) Dle *úplnosti* či *neúplnosti* formulace

- **taxativní, úplné, enumerativní / x jednoznačné**₃₄
- obsahují úplný, doslovný výčet podmínek k naplnění normy , stanoví přesně podmínky realizace normy, přesně jmenuje situace, kdy bude norma aplikována, v jiných případech ji použít nelze.
- obsažený výčet je úplný a nelze jej výkladem rozšiřovat. ₃₃

3) Dle *úplnosti formulace*

- **demonstrativní, příkladné** 35
 - často se vyskytují a používají obraty „například“, „podobně“, „zejména“, „jiné okolnosti“, „alespoň“
 - stanoví obecně podmínky a dále příkladné výčty podmínek, čímž tvoří škálu možností posuzování, prostor pro uvážení pro soudy a další orgány veřejné moci aplikující právní normu

Druhy

4) Dle *konkrétnosti* spol. určení

- **Určené** ₃₆

Neurčené ₃₆

- 5) Dle *vnějšího/vyjádření* dispozice

Jedná se v podstatě o vnější formu vyjádření popisu právních pravidel, zvolený zákonodárcem při formulaci ustanovení obsažených v právních předpisech

- **Prosté** ₃₇
- **Popisné** ₃₇

Vnější vyjádření D

- Obecné dispozice 38
- Kasuistické dispozice 38

Jde o vymezení dispozic obecnějšími či specifitějšími, resp. až jednotlivými znaky

R. Abstraktní ²²

§ 450 Z důvodů zvláštního zřetele hodných soud náhradu škody přiměřeně sníží. Vezme přitom zřetel zejména k tomu, jak ke škodě došlo, jakož i k osobním a majetkovým poměrům fyzické osoby, která ji způsobila; přihlédne přitom také k poměrům fyzické osoby, která byla poškozena. Snížení nelze provést, jde-li o škodu způsobenou úmyslně.

- (1) Dojde-li mezi společnými nájemci k neshodě o právech a povinnostech vyplývajících ze společného nájmu bytu, rozhodne na návrh některého z nich soud.
- (2) Soud může v případech zvláštního zřetele hodných na návrh společného nájemce zrušit právo společného nájmu bytu, vznikne-li jím nezaviněný stav, který brání společnému užívání bytu společnými nájemci. Zároveň určí, který ze společných nájemců nebo kteří z nich, budou byt dále užívat.

§ 460 Dědictví se nabývá smrtí zůstavitele.

§ 461 (1) Dědí se ze zákona, ze závěti nebo z obou těchto důvodů.

§ 462 Dědictví, jehož nenabude žádný dědic, připadne státu.

Alternativní ad 24

§ 476 (1) Zůstavitel může závěť buď napsat vlastní rukou, nebo ji zřídit v jiné písemné formě za účasti svědků nebo ve formě notářského zápisu.

Kumulativní + Jednoznačná ad 25

- § 476a Vlastnoruční závěť musí být vlastní rukou napsána a podepsána, jinak je neplatná.
- § 475a Nedědí-li žádný dědic ve třetí skupině, ve čtvrté skupině dědí stejným dílem prarodiče zůstavitele a nedědí-li žádný z nich, dědí stejným dílem jejich děti.
- § 33a (1) Zmocněnec je oprávněn udělit plnou moc jiné osobě, aby místo něho jednala za zmocnitele
- a) je-li výslovně oprávněn podle plné moci udělit plnou moc jiné osobě,
 - b) je-li zmocněncem právnická osoba.

• *Taxativní, úplné, enumerativní* ²⁶

§ 287 OZ (1) Nepodají-li zúčastněné spolky návrh na zápis fúze do šesti měsíců ode dne, kdy byla smlouva o fúzi uzavřena, může ten ze zúčastněných spolků, který byl připraven návrh podat, od smlouvy o fúzi odstoupit. Odstoupí-li od smlouvy i jen jedna strana, zaniká tím závazek všech stran založený smlouvou.

(2) Nepodají-li zúčastněné spolky návrh na zápis fúze do jednoho roku ode dne, kdy byla smlouva o fúzi uzavřena, platí, že od smlouvy odstoupily všechny zúčastněné spolky.

(3) Společně a nerozdílně se spolkem, který způsobil, že návrh na zápis fúze nebyl podán včas, nahradí ostatním spolkům škodu z toho vzniklou členové jeho statutárního orgánu vyjma těch, kteří prokáží, že vyvinuli dostatečné³⁴

- § 311 OZ(1) Při založení nadace pořízením pro případ smrti se do nadace vnáší vklad povoláním nadace za dědice nebo nařízením odkazu. V takovém případě nabývá založení nadace účinnosti smrtí zůstavitele.
(2) Je-li nadační listina obsažena v pořízení pro případ smrti, obsahuje alespoň
 - a) název nadace,
 - b) vymezení účelu, pro který se nadace zakládá,
 - c) údaj o výši vkladu,
 - d) údaj o výši nadačního kapitálu a
 - e) podmínky pro poskytování nadačních příspěvků, případně okruh osob, jimž je lze poskytnout, anebo určení, že tyto náležitosti stanoví statut nadace.

Určená 28

§ 1376

Zanikne-li zajištěný dluh, zanikne i zástavní právo.

Neurčená 28

§ 1343

Zastavení cizí věci

(1) Zástavce může dát jako zástavu cizí věc jen se souhlasem vlastníka.

Prosté 28

§775

Matkou dítěte je žena, která je porodila.

§57

(1) Omezit svéprávnost člověka může jen soud.

Popisné 28

§438

Zástupce jedná osobně. Dalšího zástupce může pověřit, je-li to se zastoupeným ujednáno nebo vyžaduje-li to nutná potřeba, odpovídá však za řádný výběr jeho osoby.

Obecné dispozice 29

- § 43 Účastníci jsou povinni dbát, aby při úpravě smluvních vztahů bylo odstraněno vše, co by mohlo vést ke vzniku rozporů

Kasuistické dispozice 29

- § 769 Dopravce odpovídá za škodu, která vznikla na přepravované zásilce v době od převzetí k přepravě až do vydání, ledaže škoda byla způsobena odesílatelem nebo příjemcem vadností zásilky, jejího obalu nebo balení, zvláštní povahou zásilky, jejího obalu nebo balení, zvláštní povahou zásilky anebo okolností, kterou nemohl dopravce odvrátit.

TYPY HYPOTÉZ, DISPOZIC A SANKCÍ

Logická struktura

-1. hypotéza *H*

→ **určená – neurčená**

→ 2. dispozice *D*

relativně abstraktní x relativně konkrétní
demonstrativní x taxativní

alternativní x jednoznačné

prosté x popisné, obecné x kasuistické

→ 3. sankce *S*

absolutně určená
relativně určená
neurčená

DRUHY NOREM

I. **Klasická** struktura

II. **Neklasická** struktura

ad I.

1) **dle prvků struktury** právní normy

a) nepodmíněné perfektní

b) nepodmíněné imperfektní

c) podmíněné perfektní

d) podmíněné imperfektní

2) podle **způsobu vymezení** pravidla chování

ZAVAZUJÍCÍ a) příkazující (§§ 458,518) 35

b) zakazující (§§456,466)

c) opravňující – permisivní (§§ 29,463) 37

d) doporučující

e) teleologické

Přikazující x zakazující

Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník

§ 2991

(1) Kdo se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohatí, musí ochuzenému vydat, oč se obohatil.

Zakazující

§ 86

Nikdo nesmí zasáhnout do soukromí jiného, nemá-li k tomu zákonný důvod. Zejména nelze bez svolení člověka narušit jeho soukromé prostory, sledovat jeho soukromý život nebo pořizovat o tom zvukový nebo obrazový záznam, využívat takové či jiné záznamy pořízené o soukromém životě člověka třetí osobou, nebo takové záznamy o jeho soukromém životě šířit. Ve stejném rozsahu jsou chráněny i soukromé písemnosti osobní povahy.

Opravňující

§ 95

Nezletilý, který není plně svéprávný, může v obvyklých záležitostech udělit souhlas k zákroku na svém těle také sám, je-li to přiměřené rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku a jedná-li se o zákrok nezanechávající trvalé nebo závažné následky.

Teleologické

Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník

§ 196

(1) Činnost likvidátora může sledovat jen účel, jaký odpovídá povaze a cíli likvidace.

3) podle **stupně závaznosti**

a) kogentní – kategorické - enumerativní (§461 a §479)

b) dispozitivní (§507 a §545)

Kogentní

§ 560

Písemnou formu vyžaduje právní jednání, kterým se zřizuje nebo převádí věcné právo k nemovité věci, jakož i právní jednání, kterým se takové právo mění nebo ruší.

Dispozitivní

§ 2744

Společnost zaniká, dohodnou-li se o tom společníci, splní-li se podmínky ujednané ve společenské smlouvě, uplyne-li doba, na kterou byla společnost ujednána, dosáhne-li se účelu, k němuž byla společnost zřízena, anebo stane-li se tento účel nemožným.

4) podle **obecnosti normy**

a) obecné – generální - abstraktní

b) speciální

Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský
zákoník

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních
korporacích

5) podle použité legislativní techniky

a) Taxativní (enumerativní, úplné)

b) Demonstrativní (příkladné)

c) Blanketové

d) Odkazující

(2) Soukromá práva a povinnosti osobní a majetkové povahy se řídí občanským zákoníkem v tom rozsahu, v jakém je neupravují jiné právní předpisy. K zvyklostem lze hledět tehdy, dovolávají-li se jich zákon.

- § 853

Občanskoprávní vztahy, pokud nejsou zvláště upraveny ani tímto, ani jiným zákonem, se řídí ustanoveními tohoto zákona, která upravují vztahy obsahem i účelem jim nejbližší.

Odkazující

§ 535

Ustanovení § 529, 531 až 533 se přiměřeně použijí na cenné papíry, které se přeměňují na zaknihované cenné papíry, které mají být vedeny v samostatné evidenci.

6) podle právní síly

a) *absolutně* chápané

- ❖ nejvyšší
- ❖ vyšší
- ❖ nižší

b) *relativně* chápané právní síly

- ❖ *primární* /zákonné právní normativní akty/
- ❖ *sekundární* /podzákonné/

7/ Podle ostatních kritérií

Materiální a procesní
Definiční
Operativní
Deklaratorní
Zmocňující
Teritoriálního působení
Dočasné (termínované)
Obecné a speciální
Autonomní a heteronomní

Materiální a procesní

§ 13 (Trestní zákoník)

Trestný čin **/Definiční/**

(1) Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.

§ 93 (Trestní řád)

(1) Obviněnému může být dovoleno, aby dříve než dá odpověď, nahlédl do písemných poznámek, jež musí vyslychajícímu, požádá-li o to, předložit k nahlédnutí; tato okolnost musí být v protokole poznamenána.

Operativní

Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník

§ 3081 Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1.
ledna 2014.

Deklaratorní

Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník

§ 655

Manželství je trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví tento zákon. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc.

DEKLARATORNÍ

§3 odst.3) Soukromé právo vyvěrá také z dalších obecně uznaných zásad spravedlnosti a práva.³³

ZMOCŇUJÍCÍ

Čl. 106

(2) Do doby zvolení Senátu podle Ústavy vykonává funkce Senátu Prozatímní Senát. Prozatímní Senát se ustaví způsobem, který stanoví ústavní zákon. Do nabytí účinnosti tohoto zákona vykonává funkce Senátu Poslanecká sněmovna.

(2) Zasedání Senátu svolá prezident republiky tak, aby bylo zahájeno nejpozději třicátý den po dni voleb; neučiní-li tak, sejde se Senát třicátý den po dni voleb.

Zmocňující

Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník

§ 9

(1) Občanský zákoník upravuje osobní stav osob.

(2) Soukromá práva a povinnosti osobní a majetkové povahy se řídí občanským zákoníkem v tom rozsahu, v jakém je neupravují jiné právní předpisy. K zvyklostem lze hledět tehdy, dovolává-li se jich zákon.

ad II.) *Neklasická* struktura právní normy

1) **kolizní** normy 41

- rozsah
- navázání

2) **teleologické** – cílové - finální normy 42

- zvláštní typ - **technické normy**

Kolizní § 32

(1) Způsobilost cizince být účastníkem řízení a jeho procesní způsobilost se řídí právním řádem státu, v němž má cizinec obvyklý pobyt; stačí však, je-li způsobilý podle českého právního řádu.

(2) Způsobilost zahraničních osob jiných než fyzických být účastníkem řízení a jejich procesní způsobilost se řídí právním řádem, podle něhož taková osoba vznikla; stačí však, je-li způsobilá podle českého právního řádu. ³⁴

Technické

Úprava písemností psaných strojem nebo
zpracovaných textovým editorem
ČSN 01 6910

ČLENÍCÍ (INTERPUNKČNÍ) ZNAMÉNKA

Tečka, čárka, dvojtečka, středník, vykřičník, otazník

Všechna interpunkční znaménka se připojují k předcházejícímu slovu, zkratce, značce nebo číslu bez mezery. Za každé interpunkční znaménko však náleží mezera – kromě výjimek (např. kapitola 11.7). ³⁴

Technické

VYHLÁŠKA č. 35/2007 Sb., o technických podmínkách požární techniky

Příloha č. 2. Kabina osádky

8. Kabina osádky dopravního automobilu je vybavena nejméně 6 sedadly.

Působnost právních norem

Je vyjádřením působení právních norem na chování lidí. Nepůsobí právní normy, ale představy o normách!
V užším smyslu jde o působnost :

- ❖ **Osobní působnost** - okruh subjektů
- ❖ **Věcná působnost** - okruh věcí
- ❖ **Teritoriální působnost** - místo, teritorium
- ❖ **Časová působnost** - působení v čase

Osobní působnost právních norem

- **osobní působnost** = vymezení okruhu subjektů, na něž právní norma dopadá

Varianty

- /vše/obecná
- zvláštní
- výjimečná

obecně vymezená osobní působnost = okruh subjektů nacházejících se na území jurisdikce daného státu

specificky vymezená osobní působnost = zvláštní kategorie adresátů (musí být určena *expresis verbis*)

Zákon č. 40/2009, trestní zákoník

- Zásada ochrany a zásada univerzality
- (1) Podle zákona České republiky se posuzuje trestnost mučení a jiného nelidského a krutého zacházení (§ 149), padělání a pozměnění peněz (§ 233), udávání padělaných a pozměněných peněz (§ 235), výroby a držení padělatelského náčiní (§ 236), neoprávněné výroby peněz (§ 237), rozvracení republiky (§ 310), teroristického útoku (§ 311), teroru (§ 312), sabotáže (§ 314), vyzvědačství (§ 316), násilí proti orgánu veřejné moci (§ 323), násilí proti úřední osobě (§ 325), padělání a pozměnění veřejné listiny (§ 348), účasti na organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 2, 3, genocidia (§ 400), útoku proti lidskosti (§ 401), apartheidu a diskriminace skupiny lidí (§ 402), přípravy útočné války (§ 406), použití zakázaného bojového prostředku a nedovoleného vedení boje (§ 411), válečné krutosti (§ 412), perzekuce obyvatelstva (§ 413), plenění v prostoru válečných operací (§ 414), zneužití mezinárodně uznávaných a státních znaků (§ 415), zneužití vlajky a příměří (§ 416) a ublížení parlamentáři (§ 417) i tehdy, spáchal-li takový trestný čin v cizině cizí státní příslušník nebo osoba bez státní příslušnosti, která nemá na území České republiky povolen trvalý pobyt.
- (2) Podle zákona České republiky se posuzuje trestnost činu, který byl spáchán v cizině proti občanu České republiky nebo proti osobě bez státní příslušnosti, která má na území České republiky povolen trvalý pobyt, jestliže je čin v místě spáchání činu trestný nebo jestliže místo spáchání činu nepodléhá žádné trestní pravomoci.

- **Širší :** Veřejné rejstříky právnických osob

§ 120 Do veřejného rejstříku se o právnické osobě zapíše alespoň den jejího vzniku, den jejího zrušení s uvedením právního důvodu a den jejího zániku, jakož i její název, adresa sídla a předmět činnosti, jméno a adresa bydliště nebo sídla každého člena statutárního orgánu spolu s uvedením způsobu, jakým tento orgán právnickou osobu zastupuje, a údajů o dni vzniku nebo zániku jejich funkce.

Užší: Založení spolku

§ 21 Zakladatelé založí spolek, shodnou-li se na obsahu stanov; stanovy obsahují alespoň

- a) název a sídlo spolku,
- b) účel spolku,
- c) práva a povinnosti členů vůči spolku, popřípadě určení způsobu, jak jim budou práva a povinnosti vznikat,
- d) určení statutárního orgánu.

Imunita

Omezení trestní pravomoci nebo osvobození jistých osob od trestního stíhání. Rozsah dán Ústavou a jednacím řádem.

Indemnita

Chrání před stíháním za výroky a projevy vůle při výkonu funkce. Čl. 27 posl + senátoři (tzv. hmotněprávní imunita)

Trestněprávní imunita

Za určitých podmínek chrání před zadržením a trestním stíháním

Přestupková imunita

Omezuje možnosti dotyčnou osobu potrestat za přestupky

Exempce

Je vynětí z působnosti, zejména vynětí pachatele z působnosti orgánů činných v trestním řízení. Rozlišuje se :

Exempce hmotněprávní

Je absolutní /indemnita/, je daná osobním postavením pachatele.

Exempce procesněprávní

Též imununita, působí jako překážka v pokračování v trestním řízení.

Podle § 11 trestního řádu jde např. o:

- milost nebo amnestie prezidenta republiky
- promlčení trestního stíhání
- diplomatická imunita
- nedostatek věku
- nebyl dán nutný souhlas poškozeného

Diplomat

Jako osoba pověřená jednat jménem svého státu , má privilegia – imunita a exteriortarita. Patří k nim velvyslanci, vyslanci, zástupci Svatého stolce. Ne konzulové, apoštolští nunciové řízeno dle Vídeňské úmluvy o diplomatických stycích z roku 1961.

Exteritoriální území je zvláštním případem exteriority. Týká se analogicky především pozemků zastupitelských úřadů včetně zde se nacházejících nemovitostí, věcí a osob. Toto území samotné však zůstává integrální částí státního území hostující země. Další území mohou být dohodnuta smluvně:

- ambasády
- letní rezidence papeže Castel Dalgofa, papežské baziliky a další budovy Svatého stolce v Římě
- pozemky a budovy OSN / New York, Ženeva, Vídeň/
- vrchol kopce Žuráň

Věcná působnost právních norem

- = vymezení okruhu vztahů, na něž právní norma působí
- stanovení věcné působnosti – nejčastěji přímo v právní normě, okruhem skutkových podstat
- **relativně obecně stanovená:**

Zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník:

§ 9

(1) Občanský zákoník upravuje osobní stav osob.

(2) Soukromá práva a povinnosti osobní a majetkové povahy se řídí občanským zákoníkem v tom rozsahu, v jakém je neupravují jiné právní předpisy. K zvyklostem lze hledět tehdy, dovolává-li se jich zákon.

● relativně konkrétně stanovená:

Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, § 1

Tento zákon zapracovává příslušné předpisy Evropské uni a upravuje

- a) pravidla pro zadávání veřejných zakázek, včetně zvláštních postupů předcházejících jejich zadání,
- b) povinnosti dodavatelů při zadávání veřejných zakázek a při zvláštních postupech předcházejících jejich zadání,
- c) uveřejňování informací o veřejných zakázkách,
- d) zvláštní podmínky fakturace za plnění veřejných zakázek,

Teritoriální působnost

Je vázána na určité teritorium, je rozlišitelná působnost:

❖ **všeobecná** (celorepubliková)

❖ **lokální** (krajská, obecní)

❖ **výjimečná**

(zastupitelské úřady – ambasády apod. jsou vyňaty z teritoriální působnosti)

Exteritorialita

Celý prostor diplomatického úřadu je chráněn před výkonnými orgány státu, kde se nacházejí.

Zásah na ambasádě je možný jen se souhlasem velvyslance.

Časová působnost právních norem

časová působnost = vymezení času, v němž je norma účinná

Je třeba rozlišovat mezi:

schválením (podepsáním) předpisu--->**nezměnitelnost**

publikací -----> **platnost**

doběhnutím legisvakační doby----->
účinnost

Stanovení legisvakační doby:

- výslovným stanovením v posledním paragrafu předpisu
- do 15 dnů od okamžiku publikace
- splynutí platnosti a účinnosti

Ukončení časové působnosti:

- zrušení právní normy derogační klausulí
- výslovné zrušení (derogace)
- zrušení celého předpisu (abrogace)
- zrušení části právního předpisu (obrogace)

Druhy derogáčních klauzulí:

- generální (obecné vymezení)
- taxativní (konečný výčet)
- generální s demonstrativním výčtem (obecné zrušení s příkladným výčtem)

Působnost právní normy.

VĚCNÁ

- vymezuje věci,
- skutkové podstaty

MÍSTNÍ

- teritorium
- státní občanství
- státní území

ČASOVÁ

- platnost
- účinnost
- derogace
- retroaktivita,
- přežívání starého zákona

OSOBNÍ

- vymezuje subjekty, vztahy

Právní normy:

1. vnitrostátní
2. mezinárodní
3. evropské

Rozlišování vždy:

- obecná
- zvláštní
- speciální /výjimečná/

1. Retroaktivita

- Lex retro non agit

- **pravá** retroaktivita:

vznik a dosavadní existence právního vztahu se posuzují podle nové úpravy (právní předpis nabývá účinnosti před nabytím platnosti)

- zvláštním typem je **revizní** retroaktivita

- **nepravá** retroaktivita:

obsah dříve existujícího právního vztahu se řídí novou úpravou

Pojem

- Zákon ničí právní účinky, které již nastaly za vlády nového zákona
- Nový zákon zabraňuje právním účinkům minulého jednání, jevícím se teprve za vlády zákona nového
- Retroaktivita **pravá – nepravá** cca přímá – nepřímá
Retroaktivita **nepravá = retrospektiva**
- Retrospekt. norma upravuje práva a povinnosti pro přítomnost, resp. až do budoucnosti. Lex prior, na rozdíl od pravé retroaktivity je nezbytným znakem PN
- Jde vždy o právo upravující budoucí právní následky z minulých právních úkonů a událostí

Zakotvení

Zakotvení

: Listina základních práv a svobod

: Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

Čl 40.

(6) Trestnost činu se posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán. Pozdějšího zákona se použije, jestliže je to pro pachatele příznivější.

Příklad dle OZ

§ 3072

- Zemřel-li zůstavitel po dni nabytí účinnosti tohoto zákona a odporuje-li jeho prohlášení o vydědění právním předpisům účinným v době, kdy bylo učiněno, považuje se za platné, vyhovuje-li tomuto zákonu.

Zvláštnost retroaktivních norem

Mají :

Delegační,

recepční

resp. kolizní účinky

2. Přežívání starého zákona do doby účinnosti zákona nového

§ 3028

- (1) Tímto zákonem se řídí práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti.
- (2) Není-li dále stanoveno jinak, řídí se ustanoveními tohoto zákona i právní poměry týkající se práv osobních, rodinných a věcných; jejich vznik, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se však posuzují podle dosavadních právních předpisů.

Přežívání

- (3) Není-li dále stanoveno jinak, řídí se jiné právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dosavadními právními předpisy. To nebrání ujednání stran, že se tato jejich práva a povinnosti budou řídit tímto zákonem ode dne nabytí jeho účinnosti.

Přežívání

- § 3036

Podle dosavadních právních předpisů se až do svého zakončení posuzují všechny lhůty a doby, které začaly běžet přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i lhůty a doby pro uplatnění práv, která se řídí dosavadními právními předpisy, i když začnou běžet po dni nabytí účinnosti tohoto zákona.

Co uděláš, když zákonem chráněné zvíře bude žrát zákonem chráněnou rostlinu?

Děkuji za pozornost

